

РЕПРЕСИВНА ОПЕРАЦІЯ «ВЕЛИКА БЛОКАДА» НАПЕРЕДОДНІ ВИБОРІВ 1946 р. У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ (НА МАТЕРІАЛАХ МІЗОЦЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У статті йдеться про перебіг перших повоєнних виборів до Верховної Ради СРСР у західних областях УРСР, які відбулись 10 лютого 1946 р і супроводжувались так званою «великою блокадою» – масштабною репресивною операцією проти ОУН і УПА, покликаною продемонструвати силу і домінування більшовицького режиму в Західній Україні та використати результати виборів задля прискорення процесу радянзації краю і згортання національного руху Опору.

Ключові слова: Радянський Союз, Українська РСР, Верховна Рада, вибори, «велика блокада», Організація українських націоналістів, Українська повстанська армія, Мізоцький район, Рівненська область, радянська політична репресія.

Постановка проблеми та її актуальність. У контексті вивчення механізмів функціонування радянської тоталітарної системи важливим є розгляд практик використання нею інституту представницької демократії та пов'язаних з цим технологій маніпулювання такими складовими цього інституту, як реалізація громадянами своїх політичних прав, проведення вільних виборів та ін. Маловивченою залишається проблема легітимізації більшовицького режиму на західноукраїнських землях, що компартійна номенклатура намагалась зrealізувати шляхом проведення контрольованих силовими структурами виборів, зокрема у лютому 1946 р. Вважаємо, що врахування цього історичного досвіду є важливим для сучасного українського суспільства в умовах внутрішніх декомунізаційних процесів і зовнішньої інформаційної війни, яку ведуть проти України сусідні держави.

Аналіз попередніх досліджень. Джерельну базу дослідження становлять документи Галузевого державного архіву Служби

Жив'юк Андрій Анатолійович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне.

© Жив'юк А.А., 2018

безпеки України, які зберігаються, зокрема, в його архівному підрозділі в Управлінні СБУ в Рівненській області – спецповідомлення органів НКВС-НКДБ [2-3], архівно-кримінальні справи [4], як також опубліковані документи в рамках програми «Реабілітовані історією» [5; 8] та нової серії «Літопису УПА» [7]. Водночас у студіях українських науковців обраних нами для розгляду історичний сюжет висвітлений недостатньо: можна виділити хіба праці В. В'ятровича [1], І. Патриляка та О. Ляпіної [9; 10].

Мета дослідження. Прослідкувати на прикладі Мізоцького району Рівненської області намагання компартійної номенклатури забезпечити з допомогою силових структур проведення виборів до Верховної Ради СРСР, як також з'ясувати, наскільки успішною виявилась у цьому контексті операція «велика блокада».

Виклад основного матеріалу. 10 лютого 1946 р. відбулись перші повоєнні вибори до Верховної Ради СРСР. У західних областях УРСР вони розглядались більшовицькою владою як стратегічні. Компартійне керівництво розраховувало використати їх результати задля прискорення процесу радянзації краю та згортання національного руху Опору. Формально відповідальність за організацію виборів та їх проведення покладалася на органи місцевої компартійно-радянської влади (партійні комітети і виконкоми), однак реально результат – стовідсоткову явку виборців на дільниці та блокування можливих спроб зриву виборів з боку підпілля – покликані були забезпечити силові структури: органи НКВС, НКДБ, прокуратури, суду, внутрішні війська і армійські частини.

Упродовж жовтня 1945 – лютого 1946 рр. Політбюро ЦК КП(б)У ухвалило щонайменше дев'ять постанов, які націлювали органи більшовицької влади і каральні структури в західних областях УРСР на «політичну і агітаційно-масову роботу серед населення у зв'язку з підготовкою до виборів», «ліквідацію залишків банд українсько-німецьких націоналістів», «підвищення пильності і посилення боротьби з українсько-німецькими націоналістами у зв'язку з виборами». До цих директивних рішень належать Постанова Політбюро ЦК КП(б)У від 30 жовтня 1945 р. «Про хід виконання постанови ЦК КП(б)У від 24 липня 1945 року «Про ліквідацію залишків банд українсько-німецьких націоналістів у

західних областях УРСР»; Постанова Політбюра ЦК КП(б)У від 27 листопада 1945 р. «Про додаткові заходи боротьби з українсько-німецькими націоналістами у західних областях УРСР»; Постанова пленуму ЦК КП(б)У від 14 грудня 1945 р. «Про політичну і агітаційно-масову роботу серед населення у зв'язку з підготовкою до виборів у Верховну Раду СРСР»; Постанова Політбюра ЦК КП(б)У від 16 грудня 1945 р. «Про утворення в ЦК КП(б)У відділу по західних, Ізмаїльській і Закарпатській областях Української РСР»; Постанова Політбюра ЦК КП(б)У від 22 січня 1946 р. «Про хід підготовки до виборів у Верховну Раду СРСР у Львівській [Волинській, Дрогобицькій, Рівненській, Станіславській, Тернопільській] області»; Постанова Політбюра ЦК КП(б)У від 6 лютого 1946 р. «Про підвищення пильності і посилення боротьби з українсько-німецькими націоналістами в західних областях УРСР у зв'язку з виборами у Верховну Раду СРСР»; Постанова Політбюра ЦК КП(б)У від 8 лютого 1946 р. «Питання західних областей УРСР у зв'язку з виборами до Верховної Ради СРСР» та лист ЦК КП(б)У першим секретарям обкомів КП(б)У західних областей УРСР, начальникам облуправлінь НКВС і НКДБ; Постанова Політбюра ЦК КП(б)У від 21 лютого 1946 р. «Підсумки виборів до Верховної Ради СРСР у західних областях України і подальші завдання партійних організацій»; Постанова Політбюра ЦК КП(б)У від 26 лютого 1946 р. «Про текст звернення до населення західних областей Радянської України» [7, с. 174-179, 197-204, 212-213, 215, 217-230].

Вирішальну роль у підготовці до виборів відведено так званій «великій блокаді», яка передбачала демонстрацію більшовицьким режимом своєї сили і домінування в Західній Україні. 3 грудня 1945 до весни 1946 р. здійснено масштабну операцію проти ОУН і УПА. За час «великої блокади» проведено 15562 операції, внаслідок яких знищено понад 4,2 тис. повстанців і підпільників, захоплено в полон і затримано понад 9,4 тис. причетних до ОУН і УПА, ліквідовано 130 збройних формувань.

У журналі «Інформатор», виданому крайовим проводом ОУН на Північно-західних українських землях, у числі 1 за 1946 р. повідомлялось: «В половині січня всі села Волині і Полісся були обставлені гарнізонами більшовицьких військ, які мали на меті «підготувати» населення до виборів до Верховної Ради СРСР.

Війська розмістилися по 18-22 чол. на село. Між собою були сполучені телефонічним або кінним зв'язком. Кожна групка при собі мала агітатора-пропагандиста, завданням його було переводити з населенням збори, пояснюючи «конституцію» СРСР та «положення про вибори» та агітувати за сталінських депутатів. Основним же завданням цих гарнізонів було знищити революційно-визвольний рух українського народу, здушити вільну думку і прагнення. Ці гарнізони разом з РО МВС ходили на засідки, постійно перевіряли господарки прикріплених до них сіл, шукаючи за повстанцями, при чому ці «ревізії» супроводилися крадіжкою продуктів харчування та взагалі господарських річей. В цьому ж місяці відбулися численні арешти» [8, с. 291].

Повстанці чинили запеклий опір, відомості про що знаходимо в тому ж «Інформаторі»: «Розвідка відділу Гармаша 2.І. в с. Антонівцях, Шумського р-ну наткнулася на більшовиків, внаслідок чого зав'язався бій. Відступивши в ліс, відділ зайняв становище. Втративши 10 чол. в бою вбитими, більшовики зразу не кинулися переслідувати ворога, чекаючи на підмогу, яка незабаром підійшла. За цей час відділ відійшов в глибину лісу. Ком[андир] загону Гармаш дав наказ зробити засідку коло с. Майдан, р-н Мізоч, коло Кам'яної гори. Наслідок засідки – 9 більшовиків вбитими. Втративши за день 19 чол., більшовики припинили переслідувати загін. З нашої сторони було 2 ранені. В середині січня коло с. Башківці, Шумського р-ну, на хут. Довжок закватирувала група під ком[андуванням] Гарасима. Більшовики, що їхали дорогою, завважили, що рухався відділ, позлазивши з машини, почали наступати на хутір з криками: «Берлин брали, возьмем и их!». Після трьохразового наступу на хутір втратили 8 чол., з яких 5 було вбитих і 3 взятих живими. Більшовики припинили бій і кинулись тікати на Крем'янець, переслідувані повстанськими стрілами і криками «живим взяти!». З нашої сторони втрат не було» [8, с. 310].

Описані у журналі події відбувались на стику Шумського і Крем'янецького районів Тернопільської області з Мізоцьким районом Рівненської області. Мізоцький район у повоєнній історії українського руху Опору посідає особливе місце: саме тут напровесні 1943 р. започатковані регулярні підрозділи УПА, тут

21-22 листопада 1943 р. проходила конференція поневолених народів Східної Європи та Азії, тут 21-27 квітня 1944 р. відбувся найбільший в історії УПА Гурбенський бій проти внутрішніх військ НКВС, тут знаходиться село Дермань, яке вважали повстанською столицею [6].

Під час «великої блокади» в Мізоцькому районі продовжували тривати запеклі сутички повстанців зі спец- і опергрупами НКВС-НКДБ, винищувальним батальйоном райвідділу НКВС, 3-м батальйоном 24-ї стрілецької бригади внутрішніх військ НКВС, посилених частинами 36-го гвардійського механізованого полку 13-ї механізованої дивізії Червоної Армії. Загальна їх чисельність складала близько 1500 чол.

Їм протистояли боївки підрайону ОУН «Солоне море» – Івана Бобрика-«Медведя» (оперувала в селах Нова Мощаниця, Будараж, Святе, Ступно, на хуторі Чернява, у Кременецькому лісі, сформована у квітні 1945 р. з розбитої боївки Служби безпеки «Гайдука», 8 чол.), Артема Герасимчука-«Лома» (сформована у жовтні 1945 р. з решток розбитої боївки СБ «Дорошенка», оперувала в селах Мала Мощаниця, Залібівка, Салтанівка, Листвин, у Нараївському лісі, 8 чол.), Якова Овдійчука-«Сокола». Окрім того, в районі діяли боївки Прокопа Овсіюка-«Крука» (Спасівський ліс, Садочок, передислокувалась з Нараївського лісу; сформована на початку 1945 р. з решток розбитої польової жандармерії куреня «Докса» – коменданти «Шершень», «Крук», 14 чол.), Сергія Турчина-«Грибка» (сформована у червні 1945 р. з розбитих боївків СБ «Явора», «Лісового» і «Назара», оперувала на території Мізоцького, Здолбунівського і Острозького районів, місце дислокації – х. Залужжя с. Дермань Другий, 12 чол.). На територію району заходили повстанці куреня Михайла Кондрася-«Міші» (40 – 50 чол.) та сотні Гордія Загоруйка-«Гармаша» (до 100 чол.) [3, арк. 37-38]. Загалом повстанські сили досягали 200 чол.

Хроніка бойових зіткнень з неповоротними втратами у січні-лютому 1946 р. між супротивниками така. 7 січня: на х. Лози с. Спасів загинуло 2 повстанці з боївки «Крука» – Пилип Портянюк-«Задумливий» і Яків Герасимчук-«Грабовий»; з радянського боку – червоноармієць 13-ї механізованої дивізії Антон Кісельов [3, арк. 1-3]. 14 січня: у с. Спасів загинув повстанець з групи «Крука» Дем'ян Грибок-«Крига» [3, арк. 6].

15 січня: у бою біля х. Петраківщина ліквідована кінна група районного провідника ОУН і коменданта СБ «Чавуна» («Лемка») – вбито 7 повстанців, троє з яких проломились під лід у річці. Упізнаний оперативниками один повстанець: «Туман» – Тебенко Роман Олександрович, 1924 року народження, уродженець с. Борщівка Мізоцького району, перебував у курені «Бистроума», кінній розвідці районного проводу, особистій охороні «Чавуна». Решта, як і сам «Чавун», походили з Крем'янецького району і Галичини і упізнані не були [2, арк. 6-7, 34-35].

Висловимо припущення, що «Чавуном» (інший псевдонім «Лемко») міг бути уродженець с. Накваша Бродівського району Юрій-Костянтин Федорук, організаційний референт Дніпропетровського обласного проводу і провідник Юнацтва ОУН(б) у Дніпропетровську (1942-1943), крайовий референт Юнацтва ОУН(б) Південно-східних українських земель (1943-1944), який на початку 1944 р. прибув з Дніпропетровської області на територію Мізоцького району разом з Василем Куком («Леміш»). Побутує версія про його загибель влітку 1944 р. неподалік с. Дермань, однак серед вбитих чи захоплених тоді повстанців у спецдонесеннях радянських силових структур він не згадується.

18 січня у с. Майдан у результаті чекістсько-військової операції вбитий учасник підпілля Андрій Слободянюк-Башмак [2, арк. 14]. 27 січня на околиці лісу неподалік с. Ступно ліквідоване керівництво підрайону ОУН «Солоне море» – Михайло Капітула-«Горобець», Кузьма Мартинчук-«Ярема», захоплений пораненим Василь Морозюк-«Палій» [3, арк. 14]. У ніч з 27 на 28 січня в с. Спасів важко поранений оперу повноважений Мізоцького райвідділу НКДБ Александр Лесной, який потрапив у засідку боївки «Крука» [2, арк. 48]. 3 лютого у с. Стубло в одному з будинків оточений боєць УПА Микола Мельник, не бажаючи здатись, застрілився [3, арк. 17]. 8 лютого на хуторах с. Стара Мощаниця поранений і затриманий вояк УПА Василь Якимов-«Вишня» [3, арк. 21].

«Ліквідація всіх бандгруп, боївок СБ і ділової сітки ОУН» зазначена як перший пункт плану агентурно-оперативних заходів Мізоцького райвідділу НКВС на період з 20 січня по 10 лютого 1946 р. «з остаточної ліквідації банд українсько-німецьких націоналістів і забезпечення виборів у Верховну Раду Союзу РСР». Спектр репресивних заходів цим не обмежувався. Передбачалось

організувати винищувальні батальйони в селах «найбільш вражених бандами ОУН», і масово насадити в них інформаторів (планувалось створити 23 винищувальні групи і завербувати 58 інформаторів); організувати дві резидентури – в Чеських Уїздцях на чолі з фінагентом і в Дермані Першому на чолі з учителькою; прикріпити оперативників до виборчих дільниць і організувати агентурно-оперативну роботу в селах; використати гарнізони Народного комісаріату оборони і внутрішніх військ НКВС, закріплені за виборчими дільницями, для очищення населених пунктів від підпілля ОУН і УПА; вербувати маршрутну агентуру; організувати чотири чекістсько-військові операції з «приманками» (одну з промисловими товарами і три зі зброєю для винищувальних груп); організувати масовий виклик населення («куркулів», «бандпосібників», родичів повстанців з метою отримання даних про підпілля і вербування агентури, планувалось викликати 1600 чол. у 13 селах); провести агентурно-оперативні комбінації з метою розкладення і самознищення бандитів (у с. Мала Мошаниця планувалось вивести з повинною до 15 нелегалів через Дмитра Філонюка, який з'явився з повинною, і його жінку); організувати засідки неподалік розміщених агітаційних листівок із метою затримання і вербування тих, хто їх знищує [3, арк. 8-12].

Як приклад реалізації намічених у плані заходів наведемо факт завербування 8 лютого 1946 р. у якості агента під псевдонімом «Козак» члена підрайонної боївки СБ «Садового» Петра Мельника («Тополя»), 1918 р. н., уродженця і жителя с. Стара Мошаниця, який з'явився з повинною в результаті оперативно-чекістської комбінації, проведеної оперуповноваженим Мізоцького райвідділу НКДБ лейтенантом В. Студневим шляхом переписки з ним через родичів. Був проінструктований і направлений на розробку оунівського підпілля [2, арк. 39-40, 46]. Через 12,5 року, у жовтні 1958 р., П. Мельник засуджений виїзною сесією обласного суду до 25 років ув'язнення за нібито співучасть у вбивстві 13 березня 1946 р. того ж В. Студнева.

У звіті Мізоцького райвідділу НКДБ подано, що за період з 1 грудня 1945 р. до 10 лютого 1946 р. проведено 32 операції, вбито – 26, затримано – 47, викликалось для бесід – 569, з'явилось з повинною – 120 осіб [2, арк. 22].

Попри блокаду підпілля намагалось всіляко протидіяти організації і проведенню виборів. 2 січня в с. Дермань Перший «Чавун» проводив зібрання населення з приводу виборів у будинку Івана Кравчука, в с. Дермань Другий – у будинку Марцинковського, де закликав бойкотувати вибори, заявивши, що ті, хто братиме в них участь, «будуть покарані». У селах Мости, Буша, на х. Петраківщина група «Чавуна» поширила листівки [2, арк. 34].

У ніч з 27 на 28 січня учасники боївки «Крука» здійснили наліт на виборчу дільницю в с. Цурків, зірвали і спалили плакати, лозунги, портрети, літературу [2, арк. 48]. У ніч з 31 січня на 1 лютого в с. Коршів розкидані листівки «Геть вибори в найдемократичнішій країні світу СРСР». Листівки поширювались у селах Спасів, Цурків, Українські Уїзці, Коршів, Кунин [2, арк. 20]. 11 лютого, після виборів, у с. Дермань Перший на парканах розклеєні листівки і 2 плакати, на яких зображені співробітники НКВС зі зброєю, які зганяють населення на виборчі дільниці [3, арк. 22].

Збори із застереженням не брати участі в голосуванні 10 лютого проведені в с. Майдан, розмови про закреслення в бюлетенях кандидатів у депутати, натомість вписування своїх велись у с. Стара Мощаниця; агітація не голосувати за «советів» провадилась під час різдвяних колядок у с. Нова Мощаниця.

У ніч з 9 на 10 лютого 1946 р. боївка «Крука» з метою зриву своєчасного інформування про хід голосування на виборах здійснила диверсію в районі Спасівського лісу: зрізала шість телефонно-телеграфних стовпів, через які проходив зв'язок з Озерян на Рівне. Зв'язок було відновлено 10 лютого об 11 год. 55 хв. Бойовик Василь Кальчук-«Вишня» отримав завдання підпалити у Мізочі дві виборчі дільниці і здійснити терористичні акти, яке не виконав [2, арк. 21].

Своєрідною, хоча вже апробованою наприкінці 1944 – на початку 1945 рр. формою залякування населення стали виїзні, у селах, суди і трибунали. 6 лютого засуджений виїзною сесією облсуду в с. Спасів до 2 років позбавлення волі Микола Криницький, учень Глинської СШ, котрий потрапив у засідку, коли зривав листівку з портретом і автобіографією кандидатів у депутати до ВР СРСР Ганни Олійник і Феодосія Доця [2, арк. 28-29].

Характерно, що журнал «Інформатор» про останнього кандидата повідомляв, що, виступаючи 31 січня 1946 р. у Степанському районі, той з безглуздістю і пустомельством заявляв, ніби, в разі потреби, із самим Сталінім буде боротися, «захищаючи права народу». Кандидатка Г. Олійник під час виступу 21 січня в м. Козин, ставши за трибуну, «глянула на залю і... розплакалась», розгубившись перед великою кількістю людей [8, с. 292]. Зазначимо, що згодом, уже в ранзі депутата Верховної Ради СРСР, Г. Олійник допомагала приховувати злочини (вбивство і викидання в колодязь запідозрених людей), вчинені працівниками Острожецького райвідділу МДБ на чолі з його начальником майором С. Успенським, коханкою якого була [5, с. 429].

7 лютого засуджено виїзним трибуналом ВВ НКВС у с. Білашів 7 учасників підпілля: Асапат Зарічний – до вищої міри покарання, Іван Зарічний – до 20 років каторжних робіт, Василь Ковальчук, Олександр Ільчишин, Василь Карпюк, Олександр Овдійчук (всі – зі Старої Мощаниці), Семен Жемга (Білашів) – до 10 років виправно-трудових таборів [2, арк. 23-24].

8 лютого в с. Кунин покарано до 20 років каторжних робіт Василя Цвинюка – «Коршуна», 1923 р. н., працював зварювальником Мізоцького цукрозаводу, якого заарештовано 2 лютого з листівками «Україна», саморобними гаслами проти виборів до Верховної Ради, юнак попереджав мешканців села не йти на вибори [4, арк. 24-25].

Слідство, ухвалення звинувачення і винесення вироку тривали тиждень, допити провадив начальник Мізоцького райвідділу НКДБ, капітан держбезпеки Б. Хранцов, який працював на цій посаді у 1944 – 1948 рр., виявивши себе майстром агентурних розробок і провокацій.

Друкована листівка, вилучена у В. Цвинюка, розповідала про Українську революцію 1917-1918 рр., постанови Центральної Ради на чолі з М. Грушевським і проголошення IV Універсалу. Підкреслено, що тодішню самостійність захищав український народ, стверджено: «Ми свідомі свого завдання і відповідальності перед народом, підняли зброю і будемо її носити, поки не почуємо знову Софійських дзвонів». Закінчувалась листівка закликком: «Поневолені і загрожені народи, єднайтеся в боротьбі проти сталінсько-большевицьких імперіалістів! Воля людині!

Геть диктатуру імперії! Хай живе справжня демократія! Хай живе Українська самостійна соборна держава! Смерть Сталіну!» [4, арк. 25а].

Інша, рукописна, листівка проголошувала: «Геть большевицькі вибори! Геть сталінське ярмо, до якого ведуть нас вибори! Під натиском сталінської зброї ми не голосуємо! Геть кандидатів-паразитів українського народу! Хай живе наш провідник Степан Бандера!» [4, арк. 25а].

8 лютого Військовий трибунал військ НКВС Рівненської області засудив В. Цвинюка за ст. 54-1а, 54-11 Кримінального кодексу УРСР, ст. 2 Указу Президії Верховної Ради СРСР від 19 квітня 1943 р. до 20 років каторжних робіт і 5 років позбавлення прав з конфіскацією майна. Звільнений 8 червня 1956 р., реабілітований 26 лютого 1992 р. прокуратурою Рівненської області [4, арк. 48-48зв].

У післявиборчому зверненні ЦК КП(б)У до населення західних областей УРСР наголошено: «Результати голосування показали, що трудящі західних областей України йдуть з партією Леніна-Сталіна, однак стоять за радянську владу, а зрадники українського народу – українсько-німецькі націоналісти зазнали повного провалу і жодної підтримки серед народу не мали і не мають». Наводились цифри, які характеризували голосування – у Рівненській області нібито взяли участь у виборах 99,86%, з них 98,40% віддали свої голоси кандидатам «блоку комуністів і безпартійних» [7, с. 228].

Водночас у доповідній записці Мізоцького райвідділу НКДБ від 12 лютого 1946 р. зазначено, що взяли участь у голосуванні 97,82% виборців району, за кандидата до Ради Союзу проголосувало 96,8%, за кандидата до Ради Національностей – 97,7% виборців. Під час підрахунку голосів на бюлетенях виявили намальований тризуб, написи «не хочемо колгоспів», частина бюлетенів виявились розірваними [2, арк. 30-31].

Висновки. Констатуємо, що не зважаючи на брутальність і безпощадність репресій з боку силових структур вибори 1946 р., зокрема у Мізоцькому районі, так і не стали яскравою демонстрацією «всенародної підтримки» трудящими західних областей України політики ВКП(б). На заваді цьому став опір українського націоналістичного підпілля і стійка антипатія до радянської влади та методів її утвердження компартійною номенклатурою з боку населення західноукраїнських земель.

1. *В'ятрович Володимир*. Радянська демократія: вибори 1946 року // Його ж. Історія з грифом «Секретно». – Львів: Центр досліджень визвольного руху, 2011. – С. 114-120.

2. Галузевий державний архів Служби безпеки України, Рівне (далі – ГДА СБУ, Рівне), ф. 19, оп. 13, спр. 3, 187 арк.

3. ГДА СБУ, Рівне, ф. 19, оп. 19, спр. 10, 240 арк.

4. ГДА СБУ, Рівне, ф. П, спр. 7279, 48 арк.

5. Доповідна записка секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Чучукала секретареві ЦК КП(б)У М. Хрушову про порушення радянської законності співробітниками Острозького райвідділу МДБ // Реабілітовані історією. Рівненська область. Кн. 2 / упоряд. А. Жив'юк. – Рівне: ВАТ «Рівненська друкарня», 2009. – С. 427-429.

6. *Жив'юк А., Марчук І.* Від «Дерманської республіки» до «Дерманської трагедії»: нариси історії українського визвольного руху в Дермані на Волині. – Рівне: ПП ДМ, 2011. – 156 с.

7. Літопис УПА. Нова серія. Т. 3: Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України. 1943-1959 / упоряд. О. Вовк, І. Павленко, Ю. Черченко. – К.: Торонто, 2001. – С. 174-177.

8. Матеріали збірника «Інформатор» друкарні імені Кліма Савура про становище на Волині і Поліссі в 1946 році // Реабілітовані історією. Рівненська область. Кн. 2 / упоряд. А. Жив'юк. – Рівне: ВАТ «Рівненська друкарня», 2009. – С. 291-312.

9. *Патриляк І.* «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух (1939–1960 рр.): Монографія / Центр досліджень визвольного руху. – Львів: Часопис, 2012. – 592 с.

10. *Патриляк І., Ляліна О.* Придушення опору: «зачистка» території України радянськими органами державної безпеки в 1946 році мовою документів // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2016. – Ч.2(129). – С. 59-85.

Надійшла до редакції 22.05.2018 р.

Zhyviuk A.

COUNTERINSURGENCY OPERATION “ GREAT BLOCKADE” OF 1946 IN WESTERN UKRAINE ON THE EVE OF THE ELECTIONS (BASED ON MATERIALS OF MIZOCH DISTRICT OF RIVNE REGION)

The article is about the course of the first post-war elections to the Verkhovna Rada of the USSR in the western regions of the Ukrainian SSR, which took place on February 10, 1946, and were accompanied by a so-called «great blockade» – a large-scale counterinsurgency operation against the OUN and UPA, aimed at demonstrating the power and dominance of the Bolshevik regime in Western Ukraine and using the election results to accelerate the process of sovietization of the region and curtail the national resistance movement.

Keywords: Soviet Union, Ukrainian SSR, Verkhovna Rada, elections, «great blockade», Organization of Ukrainian Nationalists, Ukrainian insurgent army, Mizoch district, Rivne region, sovietization, political repressions.